

Nr 1951

av herr Zachrisson

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:22 med förslag till bostadssaneringslag m. m.

I proposition 1973:21 till riksdagen förordas att äldre byggnader av bl. a. kulturhistoriska och miljömässiga skäl bör bevaras och moderniseras i den omfattning det är tekniskt och ekonomiskt möjligt. Det är därför angeläget, sägs det i propositionen, att frågan om rivning av äldre byggnader med kulturhistoriska och miljömässiga värden bedöms med ökad restriktivitet.

Behovet av effektivare instrument i bl. a. kommunernas händer för skydd mot rivning när det gäller denna typ av bebyggelse har uppmärksamats av riksdagens kulturutskott som i uttalande 1971 (KrU 1971:26) underströk att vid den utredning om lagstiftning för skydd för äldre byggnadsmiljöer, som borde företas, borde eventuella provisoriska åtgärder övervägas för att förstärka skyddet mot rivning av värdefull bebyggelse. Sedan Kungl. Maj:t gett den sittande bygglagsutredningen tilläggsdirektiv pågår nu utredningsarbete kring dessa skyddsfrågor, som dock beräknas ta avsevärd tid i anspråk.

I proposition nr 22 år 1973 föreslår Kungl. Maj:t en rad åtgärder för att av bostadssociala skäl underlätta bevarandet av viss äldre bebyggelse. Bland dessa ingår även förslag till komplettering av byggnadsstadgan med innebörd att rivningslov, när det gäller fastighet för vilken hyresnämnden kan och har aktualiserat upprustningsåläggande enligt den föreslagna lagen om bostadssanering, inte får ges så länge upprustningsfrågan är under prövning.

Genom de välmotiverade bostadssociala åtgärder som föreslås i propositionen ökas i någon mån även skyddet för kulturmiljön i den mån dessa byggnader faller inom det med bostadssaneringen avsedda området. Risken för att samtidigt, medan fortsatt långsiktigt lagstiftningsarbete utreds, frestelserna ökar för fastighetsägare att forcera rivningsåtgärder i spekulationssyfte är emellertid betydande.

Kommunernas instrument för att hindra sådan rivning är som sagt otillräckliga. Enligt § 1 i kungörelsen om byggnadstillstånd behövs byggnadstillstånd bl. a. för rivning av flerfamiljshus inom stadsplanlagt område i kommun med över 30 000 invånare. Sådant tillstånd prövas i de flesta fall av länsarbetsnämnderna, som inbärmtar yttrande om byggnadens tjänlighet som bostadshus. Även om kommunen därtill skulle anföra miljömässiga skäl mot husets rivning, ger lagstiftningen ingen grund för att av denna anledning vidhålla rivningsförbud.

Denna brist har påtalats av saneringsutredningen, som framfört förslag om en rivningskungörelse. Denna skulle inbegripa även skyddet för

kulturhistoriskt och miljömässigt värdefulla bebyggelser som motiv för beslut om rivningsförbud, vilka borde läggas i händerna på kommunalt organ.

Svenska kommunförbundet har i sitt remissyttrande över utredningens betänkande förklarat sig dela utredningens mening att nuvarande rivningsreglering inte fungerar tillfredsställande och tillstyrkt att rivningsfrågor från bostadsförsörjningssynpunkt överflyttas till kommunalt organ, varvid även de kultur- och miljömässiga aspekterna på rivningen borde beaktas i ett och samma förfarande.

Det senare syftet kan endast slumpvis och tillfälligt väntas bli nått genom den i proposition 21 föreslagna ändringen av byggnadsstadgan § 56.

Det ökade skydd för kulturhistoriskt och miljömässigt värdefull bebyggelse som saneringsutredningen syftat till och Kommunförbundet uttalat sig för kommer därmed inte till stånd. I avvaktan på bygglagsutredningens arbete krävs ytterligare lagstiftning som ger kommunerna bättre möjligheter att hävda miljösynpunkter vid bedömningen av rivningsändamålsenlighet. Även andra snabbt verkande åtgärder för att öka detta skydd bör eftersträvas.

Faran synes alltför överhängande att betydande värden på kort tid kan gå förlorade om man nu passivt avvaktar effekterna av den genom ny lagstiftning och fortsatt utredning uppkomna situationen och därmed lämnar fältet fritt för av vinningssyfte forcerad rivning av fastigheter som borde bevaras och för vilka nu tillgängliga instrument i kommunernas och de kulturminnesvårdande myndigheternas händer lämnar otillräckligt skydd.

Med stöd av det anförda hemställer jag

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till lagstiftning som ytterligare befäster kommunernas möjligheter att skydda byggnader som bör bevaras av kulturhistoriska eller miljömässiga skäl.

Stockholm den 26 april 1973

BERTIL ZACHRISSON (s)